

YARA OSTOMİ İNKONTİNANS HEMŞİRELERİ DERNEĞİ

STOMA ve YARA BAKIM ÜNİTESİ

ORGANİZASYON ve İŞLEV STANDARTLARI

Stoma ve Yara Bakım Ünitesi (SYBÜ)

Stoması, yarası inkontinansı ve/veya fistülü olan bireylere bakım, eğitim, danışmanlık ve rehabilitasyon hizmetlerinin sunulduğu özel birimdir.

1. SYBÜ’nde Çalışacak Hemşirelerin Nitelikleri

Lisans eğitimini tamamlamış, uluslararası ve/veya kendi ulusal meslek örgütleri tarafından tanınmış bir eğitim programından mezun olarak yarası, ostomisi, inkontinansı ve fistülü olan bireye bakım verebilecek yeterliliğe sahip hemşiredir.

Stoma ve Yara Bakım Hemşiresi; stoma, yara, inkontinans ve fistül sorunu olan bireylere yönelik tanı, tedavi ve bakım hizmetlerinin etkin bir şekilde yerine getirilmesinden sorumlu özel dal hemşiresidir. Stoma ve Yara Bakım Hemşiresi, *Hemşirelik Yönetmeliğinin Değişmesine Dair Yönetmelik*'te (19.04.2011 tarihli ve 27910 sayılı Resmi Gazete) belirtilen görev, yetki ve sorumlulukları yerine getirir.

2. SYBÜ’nin Organizasyonu

SYBÜ; Hemşirelik/Bakım Hizmetleri Müdürlüğü’ne bağlı olarak multidisipliner ekip anlayışı ile çalışır. Stomaterapi Ünitesi’nin işlevlerinden ve organizasyonundan Stoma ve Yara Bakım Hemşiresi sorumludur.

- 2.1. Üniteye çalışacak hemşire sayısı:** Stoma ve yara bakım hemşiresi sayısı kurumdaki stoma, yara, fistül ve inkontinans hastalarının sayısı göz önünde bulundurularak belirlenir. Stoma ve yara bakım hemşiresi sayısı, bir gün içinde stoması, yarası, fistülü ve inkontinansı olan 10 hastanın (poliklinik ve kurumda yatan hastalar dahil) bakımından bir hemşire sorumlu olacak şekilde düzenlenir.
- 2.2. Hizmet verilen birimler:** Stoması, yarası, inkontinansı ve fistülü olan hastaların bulunduğu klinikler, yoğun bakım üniteleri ve poliklinikler. İhtiyaç olması durumunda evde bakım hastalarına da konsültasyon hizmeti verir.
- 2.3. Çalışma koşulları:** Stoma ve yara bakım hemşiresi poliklinik hizmeti verir ve gündüz vardiyasında çalışır.

2.4. Çalışma şekli: Poliklinik hastalarında randevu, klinik ve yoğun bakım hastalarında konsültasyon sistemiyle çalışır.

3. SYBÜ'nin Özellikleri

3.1. Ünitenin Fiziksel Özellikleri

Ünitede bir bakım ve bir eğitim odası olmak üzere en az 2 oda, tuvalet ve banyo yer almalıdır. Odalar, havalandırma ve aydınlanma yönünden yeterli olmalıdır. Odalarda pencere ve klima bulunmalıdır.

3.2. Ünitenin Donanımı

a. Eğitim odasında bulunması gereken araç-gereçler

- Bilgisayar (internet bağlantılı)
- Yazıcı
- Telefon
- Kamera kaydı yapabilen dijital fotoğraf makinesi
- Eğitim materyalleri dolabı
- Hasta dosyaları dolabı
- Eğitim materyalleri
- Çağrı cihazı
- Masa, sehpa ve sandalyeler
- Pano
- Randevu defteri/takvimi
- Dosyalar
- A4 kağıt
- Kalem

b. Muayene odasında bulunması gereken araç-gereçler

- Hasta muayene masası (çekmeceli)
- Malzeme dolabı
- Tekerlekli çekmeceli pansuman arabası
- Basamak (muayene masasına çıkmak amaçlı)
- Lavabo
- Paravan

c. Stoma ve Yara Bakım Malzemeleri

Genel

- Tansiyon aleti ve stetoskop
- Eldiven (steril ve steril olmayan)
- Gazlı bez (steril ve steril olmayan)
- Ostomi/yara bakım ürünü temin katalogları

- Sosyal güvenlik sistemlerinin ödediği malzeme miktarlarının gösterir belgeler
- Atık kutuları (evsel, tıbbi, delici kesici ve geri dönüşüm)
- Tek kullanımlık muayene örtüsü
- Enjektörler
- Vazelin
- Stoma ve yara bakım çantaları (Çok gözlü: klinikte hasta bakımı yapmak amaçlı)
- Flaster
- Şeffaf bant
- Sabun
- El antiseptikleri
- Kağıt havlu
- Tuvalet kağıdı
- Pamuk
- Alkol
- Sıvı askısı
- Boy aynası

Stoma

- Stoma bölgesini işaretleme diskleri
- İşaretleme kalemi
- Torba adaptör sistemleri
- Makas (kıvrık ve düz uçlu)
- Kolostomi irrigasyon seti
- Cilt bariyeri
- Cilt bariyer macunu (pastası)
- Cilt bariyer pudrası
- Stoma bakımı için kullanılabilen diğer malzemeler
- Stoma ölçüm kılavuzları
- Kemer ve aparatları
- Korseler

Yara

- Yara temizleme solüsyonları
- Yara kapama örtüleri
- Steril pansuman seti (pens, penset, makas, bistüri, böbrek küvet)
- Debritleme malzemeleri
- Yara ölçüm kılavuzları
- Yara drenaj seti

İnkontinans

- Ülkede mevcut olan inkontinans bakım ürünleri ve pansuman materyalleri

d. Eğitim Materyalleri

- Eğitim CD/DVD'leri
- Eğitim kitapçıkları
- Broşürler
- Afişler/posterler
- Eğitim maketi

e. Kayıt Sistemleri

- Hastane kayıt sistemleri (stoma, yara, inkontinans ve fistül bakımına ilişkin verilen hemşirelik bakımının girilmesine imkan veren)
- Bilgisayar kayıtları
- Resim kayıtları
- Stoma, yara, fistül ve inkontinansın tüm gelişme süreçlerine ilişkin veriler aşağıda belirtilen formlar kullanılarak kaydedilir, bilgisayar ortamına aktarılır ve dosyalanır (Bkz. Ek);
 1. Stomalı birey bilgi formu
 2. Stomalı birey izlem formu
 3. Kolostomi irrigasyonu formu
 4. Stomalı birey ve yakını eğitim kayıt formu
 5. Beslenmeye ilişkin bilgi formu
 6. Yara tanılama izlem formu
 7. Yara değerlendirme formu
 8. Basınç ülseri risk tanılama formu

4. SYBÜ'nin İşlevleri

SYBÜ'de stoma ve yara bakım hemşiresi üniteden sorumlu hekimle işbirliği içinde çalışır. Bu üniteye aşağıda belirtilen işlevler gerçekleştirilir;

4.1. Genel işlevler;

- a. Kurumda stoma, yara ve inkontinans hizmetlerine ilişkin strateji, politika ve prosedürler geliştirme.
- b. Hizmet sunulan bireylerin kayıtlarını tutma ve dosyalama.
- c. Stoma, yara, fistül ve inkontinans sorunu olan bireyleri fiziksel ve psikososyal açıdan değerlendirme ve değerlendirme sonuçlarını ilgili formlara kaydetme.
- d. Stoma, yara ve inkontinansa yönelik bakım ürünlerinin reçetelenmesi ve raporlanması konusunda hekimle işbirliği yapma.
- e. Stoması, yarası, fistülü ve inkontinansı olan bireylere kanıta dayalı bakım verme.

- f. Hemşirelik bakımının kalitesini ve sonuçlarını değerlendirme ve kaydetme.
- g. Kurumda stoma, yara, fistül ve inkontinansa yönelik kullanılacak bakım ürünlerine karar verme süreçlerine katılma.
- h. Kurumlarda stoma, yara, fistül ve inkontinansa yönelik bakım ürünlerinin temin edilmesi süreçlerini belirleme.
- i. Eğitim (hasta, bakım veren, SYBH, sağlık profesyonelleri, öğrenciler) verme.
- j. Eğitim materyalleri geliştirme.
- k. Stoması, yarası, fistülü ve inkontinansı olan bireylere danışmanlık hizmeti verme.
- l. Düzenli aralıklarla yapılan çalışmalarını değerlendirme, raporlama ve yetkili makamlara sunma.
- m. Stoma, yara, fistül ve inkontinans bakımına yönelik yenilikler takip etme, kurum politikalarına yerleştirme.
- n. Araştırmalar yapma.
- o. Stoma ve yara bakım hemşireliğinin gelişmesine katkı sağlayacak faaliyetler düzenleme.
- p. Hastalara yönelik sosyal destek programları düzenleme ve düzenlenen programlara katılımı sağlama.
- q. Sağlık profesyonelleri, stoma ve yara bakım ürünleri sektör temsilcileri ve diğer SYBÜ'leri ile işbirliği yapma.
- r. İlgili ulusal ve uluslararası meslek örgütlerinin çalışmalarına katkı sağlama.

4.2. Stoma ile ilgili işlevler;

- a. Ameliyat öncesi dönemde hasta ve yakınlarını ameliyata ve stomaya ilişkin bilgilendirme.
- b. Ameliyat öncesi dönemde hastanın stoma bölgesini belirleme ve işaretleme.
- c. Ameliyat sonrası erken dönemde (24 saat içinde);
 - stomayı ve peristomal cildi değerlendirme
 - stomayı erken dönem komplikasyonlar açısından değerlendirme
 - gaz, gaita ve idrar çıkışını kontrol etme
- d. Stomanın tipine, biçimine ve çapına uygun adaptörü/torbayı ve yardımcı stoma bakım ürünlerini seçme ve uygulama.
- e. Stomanın ve stoma çevresindeki cildin bakımını yapma.
- f. Stomalı bireylerin stomaya yönelik tepkilerini değerlendirme.
- g. Stomalı bireylere ve bakım veren(ler)e stoma bakımını basit uygulamalardan (örn; stoma torbasını boşaltılması) başlanarak karmaşığa doğru (örn; adaptörün değiştirilmesi) öğretme.
- h. Stomalı bireylerin taburculuk sonrası periyodik izlemlerini (haftalık, aylık, üç aylık, altı aylık ve yıllık) yapma.
- i. Gereksinimler doğrultusunda, izlem sıklığını arttırma.
- j. Stomaya ilişkin komplikasyonlarda ilgili gerekli uygulamaları yapma (kemer ve korse uygulama, prolapsusun elle redüksiyonu, ileostomi lavajı, kanamanın durdurulması, suppozituar ve lavman uygulaması vb).
- k. Komplikasyon gelişen hastaların takibini yapma.
- l. Komplikasyon gelişen hastalarda, komplikasyona yönelik verilen bakımın etkinliğini izleme.
- m. Kalıcı kolostomisi olan uygun bireylerde kolostomi irrigasyonu yapma.

- n. Kolostomi irrigasyonu yapılan hastaların takibini yapma (0-1 ay, 2-6 ay, 7-12 ay, 13 ay ve üzeri yıllık izlem).
- o. Uygun hastalarda lavman (ante-grade continent) yapma.
- p. Stomadan idrar, dışkı örneği alma.

4.3. Yara ile ilgili işlevler;

- a. Yarayı değerlendirme.
- b. Yaranın mekanik temizliğini yapma.
- c. Yara irrigasyonu yapma.
- d. Uygun yara bakım ürünlerini seçme ve temin etme.
- e. Yara pansumanı yapma.
- f. Yaraya bandaj uygulama.
- g. Basınç ülseri açısından risk grubunda yer alan hastaları belirleme ve değerlendirme.
- h. Basınç ülseri gelişen hastalarda basınç ülserini değerlendirme ve ülserin iyileşmesini sağlayacak uygun bakım ve tedavi edici uygulamaları yapma.
- i. Hastaya yapılan bakım ve tedavi uygulamalarını/gözlemlerini yazılı ve sözel olarak bölüm hemşirelerine/ilgili ekibe bildirme.
- j. Yaradan kültür alma.
- k. Yaraya topikal ajanlar uygulama.
- l. Yaraya mekanik debritleme uygulama (Islak kuru pansuman, basınçlı yıkama).
- m. Yaraya kimyasal ve küçük cerrahi debritleme uygulama.

4.4. Fistül ile ilgili işlevler;

- a. Fistülü değerlendirme (drenaj, cilt, lokalizasyon, etiyolojik faktör vb).
- b. Uygun fistül bakım ürünlerinin seçme ve temin etme.
- c. Fistül bakımını yapma.
- d. Fistül çevresindeki cildi koruma.
- e. Gastrostomi, jejunostomi ve beslenme tüpü yerleştirilen durumlarda tüpün ve ostomi çevresindeki cildin bakımını yapma.
- f. Fistül izlemi yapma.

4.5. İnkontinans ile ilgili işlevler;

- a. İnkontinans tipini belirleyen tanısal işlemlere yardımcı olma.
- b. İnkontinansa ilişkin uygun bakım ürünlerini seçme ve temin etme.
- c. Perianal cilt bütünlüğünü sürdürme ve bakımını yapma.

Bu standartlar, bir SYBÜ'nin etkin bir şekilde çalışabilmesi için belirlenmiş asgari standartlardır. Yara Ostomi İnkontinans Hemşireleri Derneği, stoma, yara, fistül ve inkontinansı olan hastaların kaliteli bakım almaları için SYBÜ'lerinin açılmasında ve hizmetlerin yürütülmesinde bu standartlara uyulmasını önermektedir.

Bu standartlar, Yara Ostomi İnkontinans Hemşireleri Derneği'nin 27-28 Mart 2014 tarihleri arasında gerçekleştirilen VI. Stoma ve Yara Bakım Hemşireleri Toplantısında aşağıda isimleri belirtilen “Stoma ve Yara Bakım Ünitesinin Organizasyon ve İşlev Standartları” çalıştay grubu üyeleri tarafından geliştirilmiştir. Derneğimiz standartların geliştirilmesine katkıda bulunan komisyon üyelerine teşekkür eder,

Temmuz 2014.

**STOMA VE YARA BAKIM ÜNİTESİNİN ORGANİZASYON VE İŞLEV
STANDARTLARI KOMİSYON ÜYELERİ**

Ayişe Karadağ, Prof. Dr., YOİHD Yönetim Kurulu Üyesi
Zehra Göçmen Baykara, Dr., YOİHD Yönetim Kurulu Üyesi
Sevil Güler Demir, Dr., YOİHD Yönetim Kurulu Üyesi
Rabia Cihan; Stoma ve Yara Bakım Hemşiresi, YOİHD Üyesi
Nevra Demir, Uzm., Arş. Gör, YOİHD Üyesi
Hüsne Gümüş Zülkadiroğlu; Stoma ve Yara Bakım Hemşiresi, YOİHD Üyesi
Emel Arıkan; Stoma ve Yara Bakım Hemşiresi, YOİHD Üyesi
Melike Bala; Stoma ve Yara Bakım Hemşiresi ,YOİHD Üyesi
Meryem Çelik; Stoma ve Yara Bakım Hemşiresi, YOİHD Üyesi
Mine Çandır; Stoma ve Yara Bakım Hemşiresi, YOİHD Üyesi

2008